

Metody rozwiązywania sporów międzynarodowych

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Animacja](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Konwencja o pokojowym załatwianiu sporów międzynarodowych z dnia 18 grudnia 1929 r.*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 13.01.2021 r.].
- Źródło: Konrad Jan Marciniak, (...) *z perspektywy rozwoju historycznego prawa międzynarodowego*, dostępny w internecie: depot.ceon.pl [dostęp 13.01.2021 r.].
- Źródło: *Karta Narodów Zjednoczonych*, 24.10.1945 r., dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 13.01.2021 r.].
- Źródło: (...), dostępny w internecie: encyklopedia.pwn.pl [dostęp 13.01.2021 r.].

Metody rozwiązywania sporów międzynarodowych

Źródło: domena publiczna.

W preambule do Karty Narodów Zjednoczonych czytamy:

“ **Karta Narodów Zjednoczonych**

My, Ludy Narodów Zjednoczonych, zdecydowane uchronić przyszłe pokolenia od klęsk wojny, która dwukrotnie za naszego życia wyrządziła ludzkości niewypowiedziane cierpienia, przywrócić wiarę w podstawowe prawa człowieka, w godność i wartość człowieka, w równouprawnienie mężczyzn i kobiet, w równość narodów dużych i małych, stworzyć warunki umożliwiające utrzymanie sprawiedliwości i poszanowania zobowiązań, wynikających z traktatów i innych źródeł prawa międzynarodowego, oraz popierać postęp społeczny i poprawę warunków życia w większej wolności, i w tym celu postępować tolerancyjnie i współżyć w pokoju jak dobrzy sąsiedzi, zjednoczyć swe siły dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, zapewnić – przez przyjęcie zasad i ustanowienie metod – aby siły

zbrojne były używane tylko we wspólnym interesie, korzystać z urzędów międzynarodowych w celu popierania gospodarczego i społecznego postępu wszystkich narodów – postanowiliśmy zjednoczyć nasze wysiłki dla wypełnienia tych zadań (...) i utworzyć organizację międzynarodową pod nazwą Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Źródło: *Karta Narodów Zjednoczonych*, 24.10.1945 r., dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 13.01.2021 r.].

Czy potrafisz wyjaśnić, jakie intencje przyświecały społeczności międzynarodowej, która po zakończeniu II wojny światowej zdecydowała się utworzyć Organizację Narodów Zjednoczonych? Jakie znaczenie dla powodzenia tego projektu mają metody rozwiązywania sporów międzynarodowych?

Twoje cele

- Przeanalizujesz różne metody rozwiązywania sporów międzynarodowych.
- Wskażesz najistotniejsze podobieństwa i różnice między metodami rozwiązywania sporów międzynarodowych.
- Rozważysz znaczenie zasady pokojowego załatwiania sporów międzynarodowych.

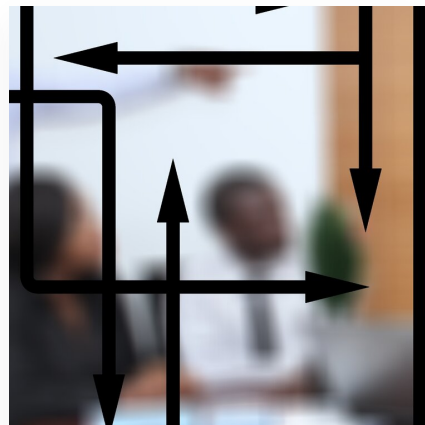
Dla zainteresowanych

Przyczyny konfliktów zbrojnych na świecie

Rozstrzyganie konfliktów z użyciem siły

Rozstrzyganie konfliktów bez użycia siły

Teorie konfliktów społecznych

Przeczytaj

Przez wiele stuleci wojna była nie tylko jedynym, ale i najskuteczniejszym sposobem rozwiązywania [sporów międzynarodowych](#). Od zarania dziejów ludzkości wojnę traktowano jako naturalny element kształtowania relacji międzygrupowych, najczęściej zakładając „słuszne” cele, jakie miałyby ona realizować. Paradoksalnie – jak w znanej łacińskiej sentencji *Si vis pacem, para bellum* – celem wojny mógł być nawet pokój.

Jeszcze na przełomie XVIII i XIX w. pruski generał i teoretyk wojny, Carl von Clausewitz, zasłynął powtarzaną przez kolejne stulecie jak mantra maksymą: „Wojna to jedynie kontynuacja polityki innymi środkami”. Z perspektywy europejskiej możemy odnieść wrażenie, że od czasów II wojny światowej, czyli na przestrzeni kilkudziesięciu już lat, zaszła pod tym względem diametralna zmiana. Również w tym czasie przekleństwo wojny nie ominęło naszego kontynentu, ale w porównaniu z jego wcześniejszą historią, ostatnie dekady to bodaj najdłuższy czas pokoju w dziejach Starego Kontynentu. Nie wolno jednak zapominać, że świat nie ogranicza się do Europy – poza nią rokrocznie trwa nawet kilkadziesiąt aktywnych [konfliktów zbrojnych](#). Wojna to okrutna niszczycielska siła. Nikt nie wychodzi z niej zwycięsko, nawet wygrane wojny przynoszą bowiem niepotrzebne straty ludzkie i materialne. Dlatego społeczność międzynarodowa podjęła wysiłki znalezienia alternatywy dla wojny jako sposobu rozstrzygania pojawiających się różnic interesów, wypracowując kilka skutecznych metod rozwiązywania sporów międzynarodowych.

Carl von Clausewitz (1780–1831)

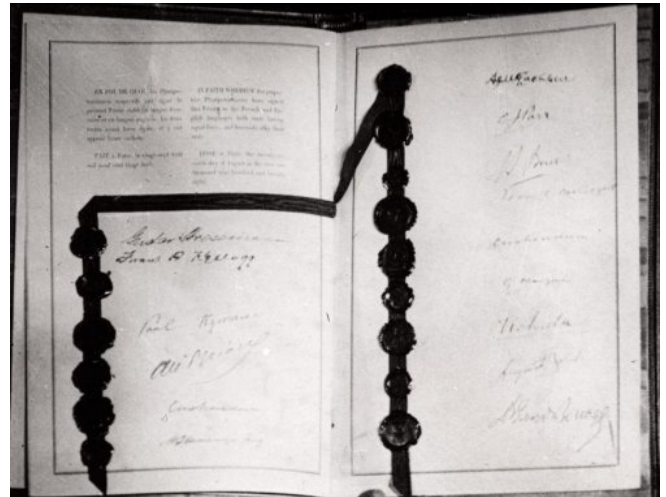
Źródło: domena publiczna.

Pierwsze próby zapobiegania międzynarodowym konfliktom zbrojnym

Pierwsze próby konwencyjnego uregulowania zasad mających na celu zapobieganie międzynarodowym konfliktom zbrojnym społeczność międzynarodowa podjęła już na przełomie XIX i XX w. Powstały wtedy tzw. **konwencje haskie** z 1899 i 1907 r. o pokojowym załatwianiu sporów

międzynarodowych. Trauma I wojny światowej skłoniła państwa do podpisania w 1928 r. antywojennego **paktu Brianda-Kellogga**, w którym wyrzekały się wojny jako instrumentu polityki międzynarodowej. Również samo utworzenie [Ligi Narodów](#) było przejawem dążenia do zachowania pokoju – w preambule paktu, na podstawie którego powstała ta organizacja, mowa jest o zobowiązaniu państw będących stronami tej umowy do nieuciekania się do wojny.

Brianda-Kellogga, w którym wyrzekały się wojny jako instrumentu polityki międzynarodowej. Również samo utworzenie [Ligi Narodów](#) było przejawem dążenia do zachowania pokoju – w preambule paktu, na podstawie którego powstała ta organizacja, mowa jest o zobowiązaniu państw będących stronami tej umowy do nieuciekania się do wojny.

Pakt Brianda-Kellogga z podpisami delegatów państw założycielskich

Źródło: domena publiczna.

Wszystkie te przedsięwzięcia, choć ważne, okazały się jednak nietrwałe i niewystarczające, co dobitnie pokazała II wojna światowa ze wszystkimi jej okrucieństwami. Po jej zakończeniu społeczność międzynarodowa powróciła do idei wyeliminowania wojny z przyszłych dziejów ludzkości. W [Karcie Narodów Zjednoczonych](#) wśród celów znakomitej większości państw świata zrzeszonych w [Organizacji Narodów Zjednoczonych](#) na pierwszym miejscu wymienia się utrzymywanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Narzędziem do tego ma być stosowanie skutecznych środków zbiorowych dla zapobiegania zagrożeniom pokoju i ich usuwanie, tłumienie aktów agresji i innych naruszeń pokoju oraz łagodzenie i załatwianie – w drodze pokojowej, według zasad sprawiedliwości i prawa międzynarodowego – sporów lub sytuacji mogących prowadzić do naruszenia pokoju.

Pokojowemu załatwianiu sporów poświęcono również rozdział VI Karty Narodów Zjednoczonych. Mowa w nim o tym, że państwa, które znajdują się w sporze, którego dalsze trwanie może zagrażać utrzymaniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, będą przede wszystkim szukały rozwiązania w drodze rokowań, badań, pośrednictwa, pojednania, arbitrażu, rozstrzygnięcia sądowego, odwołania się do organizacji lub układów regionalnych albo w drodze innych środków pokojowych według własnego wyboru.

Metody rozwiązywania sporów międzynarodowych

Metody rozwiązywania sporów międzynarodowych można najogólniej podzielić na dyplomatyczne i sądowe. Wśród metod dyplomatycznych wyróżniamy negocjacje, mediacje, dobre usługi, komisję śledczą, koncyliację oraz rozstrzyganie sporów przez organizacje międzynarodowe. Najważniejszym sądem międzynarodowym umożliwiającym pokojowe rozstrzyganie sporów jest [Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości](#). Do metod o charakterze sądowym można zaliczyć także arbitraż.

Negocjacje są najbardziej podstawową metodą pozwalającą na zrównoważone i sprawiedliwe rozstrzygnięcie sporu wynikającego ze sprzeczności interesów i uprawnień państw. Ważne, by zwaśnione kraje przystępowały do takich bezpośrednich rozmów w dobrej wierze, z której wynika również ich gotowość do pójścia na ustępstwa. Jeśli w toku negocjacji nie uda się w rozsądnym terminie osiągnąć porozumienia, strony mogą sięgnąć po inną metodę, ale dzięki ich przeprowadzeniu udaje się przynajmniej sprecyzować przedmiot sporu i stanowiska stron.

Mediacje

Dobre usługi

Komisja śledcza

Koncyliacja

Rozstrzyganie sporów przez organizacje międzynarodowe

Arbitraż

Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości

Najważniejszy organ sądowy, którego zadaniem jest rozstrzyganie sporów między państwami, to działający na podstawie Karty Narodów Zjednoczonych [Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości](#). W jego skład wchodzi 15 sędziów wybieranych przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych i Radę Bezpieczeństwa, a jego siedziba znajduje się w Hadze. Orzeczenia Trybunału mogą dotyczyć sporów prawnych, wykładni traktatów, stwierdzenia naruszeń prawa międzynarodowego oraz wszelkich zagadnień z tego obszaru. Trybunał orzeka w sporach o charakterze prawnym, nie politycznym, a jego jurysdykcji poddane są wyłącznie państwa.

Budynek MTS w Hadze

Źródło: Wouterjanss, licencja: CC BY-SA 3.0.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Słownik

konflikt zbrojny

sytuacja, w której doszło do użycia siły zbrojnej między stronami

Karta Narodów Zjednoczonych

wielostronna umowa międzynarodowa powołująca do życia i określająca ustrój Organizacji Narodów Zjednoczonych podpisana 26 czerwca 1945 r.

Liga Narodów

istniejąca w latach 1920–1946 organizacja międzynarodowa powstała po pierwszej wojnie światowej na mocy traktatu wersalskiego, której celem było utrzymanie pokoju i współpracy na świecie

Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości

główny organ sądowy Organizacji Narodów Zjednoczonych ustanowiony na mocy Karty Narodów Zjednoczonych, którego zadaniem jest rozstrzyganie sporów między państwami

Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża

międzynarodowa pozarządowa organizacja humanitarna, której głównym celem działania jest pomoc poszkodowanym w wyniku konfliktów zbrojnych

Organizacja Narodów Zjednoczonych

uniwersalna organizacja międzynarodowa powstała po II wojnie światowej na mocy Karty Narodów Zjednoczonych, której celem jest zapewnienie pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego, rozwój współpracy między narodami oraz popieranie przestrzegania praw człowieka

Rada Bezpieczeństwa

jeden z głównych organów Organizacji Narodów Zjednoczonych, którego głównym zadaniem jest utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa na świecie

sekretarz generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych

wybierany na pięcioletnią kadencję jednoosobowy organ administracyjny i reprezentacyjny Organizacji Narodów Zjednoczonych

spór międzynarodowy

sytuacja, w której istnieją sprzeczne stanowiska między podmiotami prawa międzynarodowego

Stały Trybunał Rozjemczy

międzynarodowa organizacja arbitrażowa powołana na mocy ustaleń konferencji w Hadze w 1899 r.

Zgromadzenie Ogólne

jeden z głównych organów Organizacji Narodów Zjednoczonych składający się z przedstawicieli wszystkich państw członkowskich, do którego kompetencji należy przede wszystkim rozpatrywanie i udzielanie rekomendacji we wszelkich sprawach wchodzących w zakres Karty Narodów Zjednoczonych oraz dotyczących kompetencji i funkcji któregokolwiek organu przewidzianego w niej

Animacja

Polecenie 1

Zapoznaj się z animacją i wykonaj ćwiczenie.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DwwiePOG6>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Jak rozwiązywać spory międzynarodowe*.

Ćwiczenie 1

Wskaż podobieństwa i różnice między omówionymi w animacji metodami rozwiązywania sporów międzynarodowych.

negocjacje – mediacje

podobieństwa

różnice

negocjacje – arbitraż

podobieństwa

różnice

negocjacje – sąd

podobieństwa

różnice

arbitraż – sąd

podobieństwa

różnice

mediacje – sąd

podobieństwa

różnice

arbitraż – mediacje

podobieństwa

różnice

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Uzupełnij tekst.

Metoda polegająca na odpowiednim zbadaniu sprawy przez komisję, która następnie przedstawia stronom wnioski uzupełnione o niewiążące dla stron zalecenia i propozycję rozstrzygnięcia sporu, to .

mediacja

dobrze usługi

negocjacje

koncyliacja

arbitraż

Materiał źródłowy do ćwiczeń 2–4.

“ Karta Narodów Zjednoczonych

Artykuł 33

1. Strony w sporze, którego dalsze trwanie może zagrażać utrzymaniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, będą przede wszystkim szukały rozwiązania w drodze rokowań, badań, pośrednictwa, pojednania, arbitrażu, rozstrzygnięcia sądowego, odwołania się do organizacji lub układów regionalnych albo w drodze innych środków pokojowych według własnego wyboru.
2. Rada Bezpieczeństwa wezwie strony do rozstrzygnięcia sporu takimi środkami, gdy uzna to za konieczne.

Artykuł 34

Rada Bezpieczeństwa może badać każdy spór lub każdą sytuację, która może doprowadzić do nieporozumień międzynarodowych lub wywołać spór, w celu ustalenia, czy dalsze trwanie sporu lub sytuacji może zagrażać utrzymaniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

Artykuł 35

1. Każdy członek Organizacji Narodów Zjednoczonych może zwrócić uwagę Rady Bezpieczeństwa lub Zgromadzenia Ogólnego na wszelkie spory lub sytuacje wymienione w artykule 34.
2. Państwo, które nie jest członkiem Organizacji Narodów Zjednoczonych, może zwrócić uwagę Rady Bezpieczeństwa lub Zgromadzenia Ogólnego na spór, w którym jest stroną, jeśli w zakresie tego sporu przyjmie uprzednio zobowiązania wynikające z postanowień niniejszej Karty o pokojowym załatwianiu sporów.
3. Postępowanie przed Zgromadzeniem Ogólnym w sprawach, na które zwrócono jego uwagę w myśl niniejszego artykułu, podlega przepisom artykułów 11 i 12.

Artykuł 36

1. W każdym stadium sporu o charakterze określonym w artykule 33 lub sytuacji o podobnym charakterze Rada Bezpieczeństwa może zalecić odpowiednią procedurę lub sposób załagodzenia.
2. Rada Bezpieczeństwa weźmie pod uwagę procedurę już przyjętą przez strony dla załagodzenia tego sporu.
3. Przy udzielaniu zaleceń na podstawie niniejszego artykułu Rada Bezpieczeństwa uwzględni również, że spory o charakterze prawnym strony powinny w zasadzie wnosić do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, stosownie do postanowień jego Statutu.

Artykuł 37

1. Strony przekazują Radzie Bezpieczeństwa spór należący do kategorii określonej w artykule 33, którego nie zdołały załatwić sposobami wymienionymi w tym artykule.
2. Jeżeli Rada Bezpieczeństwa uzna, że dalsze trwanie sporu może rzeczywiście zagrozić utrzymaniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, zadecyduje ona, czy należy zastosować środki

przewidziane w artykule 36, czy też zalecić takie warunki załatwienia sporu, jakie Rada Bezpieczeństwa uzna za stosowne.

Artykuł 38

Niezależnie od postanowień artykułów 33–37 Rada Bezpieczeństwa może na żądanie wszystkich stron w sporze czynić stronom zalecenia w celu pokojowego załatwienia sporu.

Źródło: Karta Narodów Zjednoczonych, 24.10.1945 r., dostępny w internecie: libr.sejm.gov.pl [dostęp 13.01.2021 r.].

Ćwiczenie 2

Rozstrzygnij, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe czy fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Zwaśnione państwa samodzielnie decydują o wyborze metody rozwiązania zaistniałego pomiędzy nimi sporu.	☐	☐
Rada Bezpieczeństwa może narzucić państwom sposób rozstrzygnięcia sporu.	☐	☐
Każde państwo może zwrócić uwagę Rady Bezpieczeństwa lub Zgromadzenia Ogólnego na wszelkie sytuacje, które mogą doprowadzić do nieporozumień międzynarodowych lub wywołać spór, w celu ustalenia, czy dalsze trwanie sporu lub sytuacji może zagrażać utrzymaniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.	☐	☐
Do załatwiania sporów o charakterze prawnym właściwą instytucją jest Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości.	☐	☐
Przed przekazaniem sporu Radzie Bezpieczeństwa strony powinny spróbować rozwiązać go we własnym zakresie poprzez zastosowanie innych dostępnych metod pokojowego rozstrzygania sporów międzynarodowych.	☐	☐

Ćwiczenie 3

Wymień działania, jakie może podjąć Rada Bezpieczeństwa w celu pokojowego rozwiązania sporu zagrażającego międzynarodowemu pokojowi i bezpieczeństwu.

Ćwiczenie 4

Wyjaśnij, czym różnią się kompetencje Rady Bezpieczeństwa opisane w art. 36.1 od kompetencji określonych w art. 37.2.

Ćwiczenie 5

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

Druga wojna indyjsko-pakistańska o Kaszmir zakończyła się podpisaniem w styczniu 1966 r. deklaracji o zawieszeniu broni, wycofaniu wojsk poza linię demarkacyjną i dążeniu do pokojowego rozwiązania sporu. Porozumienie to osiągnięto dzięki zaangażowaniu Związku Sowieckiego, który zaoferował przedstawicielom Indii i Pakistanu spotkanie w Taszkencie (dzisiejsze terytorium Uzbekistanu). W rozmowach pomiędzy stroną indyjską i pakistańską pośredniczył sowiecki premier Aleksiej Kosygin.

Źródło: opracowanie własne.

Sformułuj dwa argumenty uzasadniające, że rolę Związku Sowieckiego w opisanych wydarzeniach można określić jako dobre usługi.

Materiał źródłowy do ćwiczeń 6–7.

Źródło I

Trwającą w latach 1992–1995 wojnę w Bośni i Hercegowinie zakończyło podpisanie układu pokojowego w Dayton, miejscowości w Stanach Zjednoczonych. W konferencji pokojowej uczestniczyli prezydenci Serbii – Slobodan Milošević, Chorwacji – Franjo Tuđman, Bośni – Alija Izetbegović i amerykańscy negocjatorzy – Richard Holbrooke i generał Wesley Clark.

W rokowaniach po raz pierwszy wykorzystano fotografię satelitarną i kartografię cyfrową w celu określenia granic w oficjalnym dokumencie międzynarodowym.

W podpisanym formalnie w Paryżu 14 grudnia 1995 r. porozumieniu przedstawiciele państw będących stronami konfliktu zobowiązują się do zakończenia działań wojennych i wycofania swoich sił zbrojnych poza wyznaczoną strefę zdemilitaryzowaną. Układ zawierał też konstytucję Bośni i Hercegowiny określającą jej polityczno-administracyjny ustrój, a także postanowienia regulujące powrót uchodźców i osób wysiedlonych oraz gwarancje dla mniejszości narodowych.

Źródło: opracowanie własne.

Źródło II

Slobodan Milošević, Franjo Tuđman i Alija Izetbegović parafują Układ z Dayton; baza amerykańskich sił powietrznych Wright-Patterson, 21 listopada 1995 r.

Źródło: domena publiczna.

Ćwiczenie 6

Podaj nazwę metody rozwiązywania sporów międzynarodowych zastosowanej do zakończenia wojny w Bośni i Hercegowinie i uzasadnij swój wybór.

Nazwa:

Uzasadnienie:

Ćwiczenie 7

Sformułuj argument uzasadniający, że metoda rozwiązywania sporów międzynarodowych zastosowana do zakończenia wojny, o której mowa w materiale źródłowym, nie była arbitrażem.

Materiał źródłowy do ćwiczeń 8–10.

Źródło I

“(…)

Poddanie się [tej metodzie rozwiązywania sporów międzynarodowych – dop. red.] wymaga zgody stron sporu, wyrażonej po powstaniu sporu, w umowie zwanej kompromisem lub przed powstaniem sporu – w traktacie (...) albo w [specjalnej] klauzuli (...) zawartej w umowie międzynarodowej. Klauzula taka dotyczy sporów w stosowaniu i interpretacji danej umowy. Wyrok [wydany w tej metodzie rozwiązywania sporów międzynarodowych] jest dla stron wiążący.

Źródło: (...), dostępny w internecie: encyklopedia.pwn.pl [dostęp 13.01.2021 r.].

Źródło II

“(***Konwencja o pokojowym załatwianiu sporów międzynarodowych z dnia 18 grudnia 1929 r.***

Artykuł 37.

[Ta metoda rozwiązywania sporów międzynarodowych – dop. red.] ma za zadanie załatwianie zatargów między Państwami przez sędziów przez nie wybranych i na zasadzie poszanowania prawa.

Zastosowanie [tej metody] pociąga za sobą obowiązek poddania się z dobrą wiarą jego wyrokowi.

Źródło III

((Konrad Jan Marciniak

(...) z perspektywy rozwoju historycznego prawa międzynarodowego

Komisja ds. roszczeń w sprawie statku Alabama zebrała się w Genewie, a powstała na mocy amerykańsko-brytyjskiego Traktatu waszyngtońskiego z 18 maja 1871 r. Jej głównym zadaniem było rozstrzygnięcie w przedmiocie zarzutów USA, że Wielka Brytania naruszyła zasady neutralności podczas amerykańskiej wojny secesyjnej (1861 – 1865). Zarzut ten formułowany był w szczególności z tego powodu, że w 1861 r. Prezydent A. Lincoln ogłosił blokadę wszystkich portów Konfederacji, a Wielka Brytania wydała deklarację, w której uznała Konfederatów jako stronę wojującą, a siebie za mocarstwo neutralne. Mimo tego Wielka Brytania zezwoliła na:

- 1) konstrukcję statków Konfederacji (m.in. „Oreto”, przemianowana na „Florida”, która następnie schwytała 38 statków handlowych, oraz „Enrica”, przemianowana na „Alabama”, która zatopiała 64 okręty); oraz
- 2) uzupełnienie ich zapasów w portach brytyjskich.

Komisja rozpoczęła swoje obrady 15 grudnia 1871 r., po ukonstytuowaniu się jej składu, zgodnie z art. I Traktatu waszyngtońskiego. Zgodnie ze wskazanym przepisem, Komisja liczyła 5 członków: po jednym (...) nominowanym przez Królową Wielkiej Brytanii, Prezydenta USA, Króla Włoch, Prezydenta Konfederacji Szwajcarskiej oraz Cesarza Brazylii. Decydowali oni większością głosów (...). Tak ukonstytuowany trybunał (...) zasądził od Wielkiej Brytanii na rzecz USA ogromną na ówczesne czasy sumę 15 500 000 USD (w złocie). Wyrok został należycie przez Wielką Brytanię wykonany.

Ćwiczenie 8

Dokończ zdanie.

Metoda rozwiązywania sporów międzynarodowych, o której mowa w tekstach, to...

☐ negocjacja.

☐ arbitraż.

☐ koncyliacja.

☐ mediacja.

Ćwiczenie 9

Rozstrzygnij, czy przytoczony w źródle II przepis prawny jest przykładem klauzuli, o której mowa w definicji. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

Ćwiczenie 10

Sformułuj cztery argumenty uzasadniające, że opisana w tekście sytuacja rozstrzygnięcia sporu między USA a Wielką Brytanią spełnia warunki definicji tej metody zawartej w przytoczonym fragmencie Konwencji o pokojowym rozwiązywaniu sporów.

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Rabięga

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Metody rozwiązywania sporów międzynarodowych

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

XIII. Ład międzynarodowy.

Uczeń:

14) charakteryzuje na przykładach najczęściej stosowane sposoby rozwiązywania długotrwałych konfliktów między narodami i państwami.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje różne metody rozwiązywania sporów międzynarodowych;
- wskazuje najistotniejsze podobieństwa i różnice między metodami rozwiązywania sporów międzynarodowych;
- rozważa znaczenie zasady pokojowego załatwiania sporów międzynarodowych.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- metoda jigsaw;
- WebQuest;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uczniowie zapoznają się z treścią e-materiału, żeby w czasie zajęć móc aktywnie uczestniczyć w dyskusji i rozwiązywać zadania.

Faza wstępna:

1. Dyskusja wprowadzająca do zagadnień poruszanych w e-materiale. Uczniowie, korzystając z własnej wiedzy, odpowiadają na pytania zawarte we Wprowadzeniu.
2. Przedstawienie tematu „Metody rozwiązywania sporów międzynarodowych” i celów zajęć.

Faza realizacyjna:

1. Praca z animacją. W trakcie emisji uczniowie sporządzają notatki, które przydadzą im się w dalszej pracy.
2. Metoda jigsaw. Uczniowie odliczają do czterech. Następnie łączą się w zespoły wg przydzielonych numerów. Każda grupa opracowuje po jednej metodzie rozwiązywania sporów międzynarodowych przedstawionych w animacji oraz po jednej dodatkowej, opisanej w sekcji Przeczytaj (Metody rozwiązywania sporów międzynarodowych). Po zakończeniu pracy uczniowie zmieniają zespoły tak, by w każdym znalazła się przynajmniej jedna osoba z poprzednich grup. Uczniowie dzielą się wiedzą zdobytą wcześniej i uczą się od siebie nawzajem.
3. Elementy WebQuestu. Nowo utworzone zespoły mają za zadanie wyszukać w zasobach internetowych przykłady zastosowania różnych metod rozwiązywania sporów na

arenie międzynarodowej.

4. Przedstawienie rezultatów pracy. Reprezentanci zespołów omawiają po dwie metody wraz z przykładami ich zastosowania. Pozostali uczniowie mogą zadawać pytania i weryfikować przedstawione informacje.
5. Wspólne wykonanie ćwiczenia 1 dołączonego do animacji.

Faza podsumowująca:

1. Na zakończenie nauczyciel dokonuje oceny pracy wylosowanej grupy. Prosi o samoocenę uczniów dotyczącą współpracy w zespole oraz wykonanego zadania. Dokonuje oceny pracy wybranych uczniów.

Praca domowa:

1. Uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne, których nie rozwiązali na zajęciach.

Materiały pomocnicze:

- J. Bryła, Z. Czachór, W. Malendowski, *Leksykon współczesnych międzynarodowych stosunków politycznych*, Wrocław 2016.
- Karta Narodów Zjednoczonych, libr.sejm.gov.pl.
- Konrad Jan Marciniak, *Arbitraż z perspektywy rozwoju historycznego prawa międzynarodowego*, depot.ceon.pl

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium z sekcji „Animacja” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.